

**СИСТЕМАТИЗАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ З ПРОБЛЕМАТИКИ
АНАЛІЗУ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ РИЗИКІВ**

Проведено бібліографічне дослідження наукових праць та навчальної літератури економічного спрямування для виявлення проблемних питань з аналізу підприємницьких ризиків суб'єкта господарювання, здійснено критичний аналіз та систематизацію виявлених напрямів дослідження

Постановка проблеми. Підприємницька діяльність надмірно насичена різноманітними ризиками, тому кожен власник зацікавлений в їх мінімізації або нівелюванні. Для цього необхідним є створення інформаційної бази, яка б містила результати економічного аналізу і була основою для прийняття рішень при управлінні підприємницькими ризиками. Виходячи з цього, можна стверджувати, що невід'ємною частиною налагодженої системи управління господарською діяльністю є аналіз підприємницьких ризиків. Економічний аналіз дає підстави для поєднання знань та досвіду у формуванні майбутньої стратегії діяльності суб'єкта господарювання. Його важливість полягає в тому, що він є проміжною ланкою між інформаційним етапом і етапом прийняття рішень, тим самим впливаючи на якість управління діяльністю суб'єкта господарювання.

Прогнозування наслідків підприємницьких ризиків має важливе значення і є актуальним на сьогоднішній час. Аналіз підприємницьких ризиків та їх кількісне вимірювання дозволяє порівняти величину ризику різних господарських операцій та обирати той варіант, який найбільше відповідає обраній підприємством політиці управління господарською діяльністю. Сучасна економічна наука з питань ризику має вагомий надбання, про що свідчать результати наукових досліджень вітчизняних вчених. Проте розроблені теорії та практичні рекомендації вирішують не всі проблемні питання даного напрямку, що актуалізує необхідність систематизації наукових досліджень. Це надасть можливість виявити перспективні напрями вивчення організації та методики економічного аналізу підприємницьких ризиків.

Аналіз останніх досліджень та публікацій свідчить про те, що дослідження питань аналізу підприємницьких ризиків, методики його здійснення та системи оцінки висвітлюються у працях таких вітчизняних вчених як Ф.Ф. Бутинець, А.М. Герасимовича [4], В. Вітлінський [8, 9], М.Д. Корінько [12], Л.А. Лахтіонова [13], В.Г. Лопатовський [14], Є.В. Мних [18], С.З. Мошенський, О.В. Олійник [19], Л.О. Примостка [20], російських – Л.Е. Басовський [5], М.А. Вахрушина [7], А.А. Милосердов, Е.Б. Герасимова [17], А.И. Гинзбург [10], Л.В. Прикіна [21]; Г.В. Савицкая [22] (Білорусія) та інші. Більша частина зазначених вчених та науковців досліджували питання сутності, аналізу та оцінки окремих видів підприємницьких ризиків і тільки невелике коло авторів розглядали аналіз підприємницьких ризиків, тому дане питання залишається нерозробленим і тільки починає вивчатися в нашій країні.

До зарубіжних вчених, які в дослідженнях проблем аналізу звертали увагу на питання ризиків, належать: Л.А. Бернстайн [2], А. Дамодаран [11], Г. Бирман, С. Шмидт [28], Джон Дж. Мерфи [16], Клаус Томас, Э. Хельмут [1], Майкл Н. Кан [26], С.Л. Оптнер [23], Майкл Е. Портер [25], Т.П. Карлін, А.Р. Макмін [3], Ф. Фабоцци, С. Манн [24], Р. Хиггинс [27] та інші.

Метою дослідження є проведення бібліографічного та бібліометричного дослідження, критичного аналізу, систематизації та аналізу актуальності проблематики публікацій, надрукованих в наукових вісниках, збірниках наукових праць, збірниках матеріалів конференцій, дисертаційних роботах, монографіях і навчальній літературі за напрямом аналізу підприємницьких ризиків. Виявлення проблемних питань дозволить розробити комплексну методику аналізу підприємницьких ризиків та обліково-аналітичне забезпечення управлінського персоналу.

Викладення основного матеріалу дослідження. В системі економічних наук бухгалтерський облік та економічний аналіз тісно пов'язані, визначають та взаємодоповнюють один одного. Облік забезпечує інформаційну базу для проведення аналізу, а останній, в свою чергу, за думкою деяких вчених є логічним завершенням облікового процесу. Так наприклад, російський вчений А.Д. Шеремет визначає бухгалтерський облік як, перш за все, аналіз, а вчений початку ХХ ст. П. Х. Худякова стверджує, що "аналіз – це більш високий етап обліку, це філософія рахунковедення" [6, с. 8].

Своєчасний аналіз підприємницьких ризиків дозволяє встановити їх ступінь, кількісно оцінити вплив на фінансово-майновий стан підприємства. Даний вид економічного аналізу дозволяє оцінити ступінь ризикованості всіх процесів господарської діяльності: фінансування, постачання, виробництва, реалізації та розподілу фінансових результатів. При фінансовому аналізі підприємницьких ризиків, який здійснюється зовнішніми користувачами на основі даних звітності, виникає можливість фрагментно оцінити фінансовий стан суб'єкта господарювання, ефективність та захищеність функціонування інвестованого капіталу.

В контексті нашого дослідження виникає ряд проблемних питань аналізу ризиків, які супроводжують діяльність будь-якого суб'єкта господарювання. До таких питань належать: визначення сутності підприємницьких ризиків, їх облікове відображення за різними операціями підприємства, обґрунтування методики комплексного аналізу підприємницького ризику (враховуючи всі його види), виявлення нових методів аналізу підприємницьких ризиків. Дані проблемні питання взаємопов'язані, оскільки визначення сутності підприємницького ризику і напрямів використання можливостей системи бухгалтерського обліку для їх врахування при здійсненні господарських операцій дозволять сформувати систему облікового забезпечення управління підприємницькими ризиками.

Тому для встановлення стану вивчення вищезазначених питань щодо аналізу ризиків, зокрема аналізу підприємницьких ризиків, було проведено огляд дисертацій, захищених в країнах колишнього Радянського Союзу (Україна, Росія, Білорусія, Болгарія та інші) (табл. 1).

Таблиця 1. Дослідження питання аналізу ризиків у російських та українських дисертаціях за період 1996-2008 рр.

№ з/п	Автор	Назва дисертації	Країна	Рік
1.	Бузько І.Р.	Методологія аналізу та оцінки економічного ризику в інноваційних процесах	Україна	1996
2.	Небільцова О.В.	Облік і аналіз експортно-імпорتنних операцій та шляхи зменшення валютного ризику в Україні	Україна	1999
3.	Дьяконов Р.В.	Аналіз аудиторських ризиків в умовах застосування комп'ютерних технологій	Росія	2000
4.	Чернов В.А.	Управлінський облік і економіко-математичний аналіз комерційної діяльності в умовах невизначеності та ризику	Росія	2000
5.	Печерица Е.С.	Методика оцінки ризиків аудиту на етапі попереднього аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства	Росія	2001
6.	Чекмарева Н.В.	Аналіз і оцінка ризиків для прийняття інвестиційних рішень в сільському господарстві	Росія	2002
7.	Антипенко Є.Ю.	Удосконалення методів і моделей аналізу ефективності та ризику реалізації	Україна	2004

		інвестиційних проєктів		
8.	Скопенко Н.С.	Теоретико-методичні основи аналізу та врахування господарського ризику в діяльності підприємств (на прикладі хлібопекарської галузі)	Україна	2006
9.	Гориславец Н.А.	Обліково-аналітичні аспекти ризиків лізингових операцій	Росія	2007

За даними табл. 1 можна зробити висновок, що дослідження ризиків як економічного явища почалися в післярадянський період. Як видно, всі роботи стосуються аналізу окремих видів підприємницьких ризиків: аналіз аудиторських ризиків (Р.В. Д'яконов, Е.С. Печериця), аналіз інвестиційних ризиків (С.Ю. Антипенко, Н.В. Чекмарьова), аналіз лізингових ризиків (Н.А. Гориславец), аналіз інноваційних ризиків (І.Р. Бузько), аналіз валютного ризику (О.В. Небільцова). В роботі Н.С. Скопенко розглянуто якісний аналіз господарських ризиків (іноді дане поняття використовують для визначення підприємницьких ризиків) харчової промисловості, наведено алгоритм факторного аналізу господарських ризиків, застосовано метод експертних оцінок, запропоновано модель системної оцінки ризику підприємства, проте, в дисертації аналіз господарських ризиків здійснено укрупнено (за групами ризиків без врахування особливостей таких груп, наприклад, аналіз фінансових ризиків, які, в свою чергу, мають велику кількість видів). Робота не містить конкретно запропонованих розрахункових показників для аналізу ступеня господарських ризиків, у ній відсутній огляд та критичний аналіз загальноприйнятих методів оцінки та аналізу економічних ризиків, а також не приділено увагу інформаційному забезпеченню аналізу господарських ризиків.

Отже, із зазначеного вище видно, що перші дисертації економічного спрямування з аналізу ризиків з'явилися лише 1996 р. у зв'язку з виникненням ринкових відносин після розпаду Радянського Союзу. Не дивлячись на популярність досліджень ризиків (загальна кількість дисертацій, захищених в країнах колишнього Радянського Союзу за 1996-2008 рр. становить 84 роботи), питанням аналізу ризиків присвячено лише 9 дисертацій (Україна – 4 роботи, Росія – 5), зокрема з аналізу підприємницьких (господарських) ризиків захищена тільки 1 робота.

При дослідженні розкриття питання ризиків у монографіях виявлено наступне: більшість з них стосуються проблем управління ризиками (Н.А. Брегін, І.Г. Бритченко, А.П. Ковалев, О.А. Криклій, А.В. Матвійчук, О.В. Мороз, В.В. Черкасов); ряд вчених присвячують дослідження проблемам моделювання ризиків

(В.В. Вітлінський, С.О. Дмитров, А.Б. Камінський, М.Т. Корнійчук, Л.Г. Левченко, Т.А. Медвідь, О.В. Меренкова, І.К. Совтус); незначну частку серед монографічних робіт займають питання страхування ризиків (М.С. Клапків) та розвитку проблеми ризику (А.Б. Качинський). Безпосередньо аналізом ризиків займалися такі вчені, як Л.А. Лахтіонова (стратегічний аналіз та методи аналізу фінансових ризиків), М.Д. Корінько (аналіз ризиків диверсифікації діяльності), Л.О. Примостка (аналіз валютного ризику банку), А.В. Матвійчук (аналіз економічного ризику в частині аналізу інвестиційних та фінансових ризиків), В.В. Вітлінський та Г.І. Великованенко (основні засади аналізу ризиків, кількісний аналіз економічних ризиків), А.А. Милосердов та Е.Б. Герасимова (в частині моделювання ризиків). Жоден з науковців не проводив комплексних досліджень з аналізу підприємницьких ризиків, тобто тих, що присутні в діяльності суб'єктів господарювання.

При аналізі публікацій у періодичних виданнях ("Актуальні проблеми економіки", "Аудитор України", "Банківська справа", "Банківський аудитор", "Бухгалтерський облік і аудит", "Економіка, фінанси, право", "Фінансова консультація", "Фінанси України") за період 1997-2008 рр. з проблематики аналізу ризиків було виявлено, що найбільша кількість публікацій з даної тематики міститься в науковому журналі "Фінанси України" – 5 статей з 20. значна частина публікацій у періодичних виданнях належить В.І. Познанському, Н.Ю. Подольчаку та І.Б. Олексіу. У вищезазначених періодичних виданнях найбільшу увагу науковці приділяють питанням аналізу кредитних (3 статті), фінансових (3 статті), комерційних (2 статті), екологічних (2 статті) ризиків та кількісному аналізу ризиків (2 статті).

Динаміку публікацій з питань ризиків у вищезазначених періодичних виданнях наведено в табл. 2. Всі інші публікації носять "випадковий характер" і частково стосуються аналізу підприємницьких ризиків: аналіз ризиків ліквідності балансу, ризику інвестора, інформаційних ризиків, ризику індексації балансової вартості основних фондів, аудиторських та валютних ризиків, ризиків факторингових операцій тощо.

Таблиця 2. Динаміка публікацій з проблематики аналіз ризиків у періодичних виданнях за 1997-2008 рр.

Вид і джерело публікації	Кількість публікацій												Разом
	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	
Статті в періодичних виданнях	2	1	-	4	1	1	4	3	2	-	1	1	20
Всього за період	3			17									20

З табл. 2 видно, що за останні 12 років в обраних періодичних виданнях було опубліковано 20 статей з аналізу ризиків діяльності підприємств. Пожвавлення у дослідженнях цього напрямку спостерігалось в останні 5 років (2003-2008 рр.), що підтверджує актуальність даної тематики та нерозробленість окремих питань. Встановлено, що до 1997 р. публікації з аналізу ризиків були взагалі відсутні.

Також було досліджено динаміку та напрями вивчення питання аналізу ризиків у фахових виданнях, збірниках

наукових праць та збірниках матеріалів всеукраїнських та міжнародних конференцій за 1995-2008 рр. (табл. 3). За вказаний період було опубліковано 31 наукову працю, з яких 12 – це наукові публікації російських, білоруських, болгарських та молдавських науковців. Результати аналізу динаміки публікацій свідчать, що в останні 6 років спостерігається тенденція пожвавленої зацікавленості науковців до даної тематики (за 2002-2008 рр. опубліковано 9 статей і 15 матеріалів конференцій).

Таблиця 3. Динаміка досліджень з питань аналізу ризиків у матеріалах конференцій та збірниках наукових праць за 1995-2008 рр.

Вид публікації	Кількість публікацій у рік														Разом
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	
Статті у наукових виданнях	-	-	1	-	1	-	-	-	-	1	2	3	3	-	11
Матеріали конференцій	-	-	-	-	-	5	-	3	1	3	3	2	1	2	20
Всього	-	-	1	-	1	5	-	3	1	4	5	5	4	2	31

Окрім кількісної оцінки наукових досліджень з питань аналізу підприємницьких ризиків, було проведено

систематизацію проблемних питань, які розкривалися авторами в наукових працях (див. табл. 4).

Таблиця 4. Систематизація напрямів дослідження аналізу ризиків у матеріалах конференцій та збірників наукових праць за 1995-2008 рр.

№ з/п	Проблемні питання аналізу ризиків	Кількість публікацій	Автори, які досліджували питання
1	Аналіз інвестиційних ризиків (ризиків інвестиційних проєктів)	7	С.О. Глушич, А.Я. Кизима, Ю.Г. Куракіна, Л.А. Лахтіонова, І.В. Малеванов (Білорусія), Н.Ю. Плікуліна, Г.Ф. Смалюк
2	Аналіз кредитних ризиків	6	Я.Я. Благодир, Н.І. Богославець, Л.М. Дончева, Т.М. Касаткіна, Д. Фесчян (Болгарія)
3	Аналіз підприємницьких ризиків (ризиків діяльності)	2	Т.А. Веризубова (Білорусія), Ж.Г. Плєскач (Білорусія)
4	Ризики у фінансовому аналізі	1	Є.В. Телега
5	Аналіз фінансових ризиків	1	М. Никонович
6	Аналіз ризику та доходності	1	Н.С. Бараш, Т.А. Купченко
7	Аналіз інноваційних ризиків	1	О.П. Логвинова
8	Аналіз відсоткових ризиків	1	І.Н. Тищенко (Білорусія)
9	Аналіз інформаційних ризиків	1	А.В. Клімов (Молдова)
10	Аналіз ризиків функціонування інформаційних систем	1	О.Л. Королєв
11	Прикладні аспекти аналізу ризиків	1	Я.Ф. Гаврилюк
12	Економічний аналіз ризиків у сфері послуг	1	Є.В. Демченко (Білорусія)
13	Економічний аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства в умовах ризику	1	Р.Ф. Аметов
14	Інші питання: зв'язок ризику з бізнес-аналізом, вплив фінансових ризиків на якість аналізу при проведенні аудиту тощо	6	О.Ж. Альханатах, Е.П. Головач, Е.В. Господарик, І.І. Сахарцева, Т.Ю. Чайка, Н.С. Чигирь, Г.В. Ширченко, О.В. Шляга
Всього		31	

Із даних, наведених у табл. 4, можна зробити висновок, що до сьогодні науковцями приділялася увага питанням аналізу окремих видів підприємницьких ризиків, зокрема значна питома вага публікацій припадає на аналіз інвестиційних ризиків (ризиків інвестиційних проєктів) (7 наукових праць) та аналіз кредитних ризиків (6 наукових праць). Окрім цього необхідно зазначити, що при дослідженні питання аналізу кредитних ризиків науковці вивчають лише діяльність фінансово-кредитних установ, забуваючи про їх наявність та необхідність мінімізації в інших сферах підприємницької діяльності. Відносно аналізу підприємницьких ризиків – виявлено лише 2 наукові

публікації, опубліковані в Білорусії. Це показує, що комплексно дане питання в Україні не розглядається, що проковує його подальшу розробку з метою забезпечення суб'єктів господарювання інструментарієм управління підприємницькими ризиками.

Недостатня кількість досліджень з аналізу підприємницьких ризиків у дисертаціях, періодичних виданнях, матеріалах конференцій, збірниках наукових праць спонукала до огляду навчальної економічної літератури для встановлення рівня вивчення даного питання (табл. 5).

Таблиця 5. Аналіз навчальної літератури економічного спрямування за напрямом досліджень з аналізу ризиків

№ з/п	Проблемні питання аналізу ризиків	Кількість публікацій	Групи авторів, які досліджували питання
1	Аналіз інвестиційних ризиків	16	М.І. Баканова, Н.А. Бортник, В.В. Бочаров, Ф.Ф. Бутинець, Г.П. Герасименко, А.М. Герасимович, Т.А. Головіна, Д.А. Ендовицький, І.В. Журавська, В.В. Ковалев, І. Комаринський, Є.І. Крилов, І.Я. Лукасевич, А.А. Максютов, Є.А. Маркар'ян, С.Є. Маркар'ян, І.А. Маслова, Є.В. Мних, Л.В. Попова, А.Е. Туктарова, В.А. Чернов, І. Яремчук
2	Аналіз фінансових ризиків	7	Ф.Ф. Бутинець, В.А. Дадонов, Л.Б. Долінський, Т. П.А. Дрогвоз, Д.А. Ендовицький, І.В. Жиглей, В.В. Ковалев, І.Я. Лукасевич, В.О. Подольська, Г. Садовська, О.В. Яріш
3	Аналіз підприємницьких ризиків	6	Л.Е. Басовський, М.А. Вахрушина, А.І. Гінзбург, С.З. Мошенський, О.В. Олійник, Л.В. Прикіна, Г.В. Савицька

Продовження табл. 5

1	2	3	4
4	Аналіз виробничого ризику	5	Л.С. Васильєва, Н.Ю. Іванова, Р.А. Костирко, В.Б. Лещева, Н.П. Любушин, М.В. Петровська, Е.А. Сучков
5	Аналіз платоспроможності та ризику банкрутства	4	В.І. Барилєнко, О.В. Кайро, А.А. Канке, В.В. Ковалев, І.П. Кошева, С.І. Кузнєцов, Л.К. Плотникова, Г.В. Савицька
6	Аналіз ризику випуску та незатребуваності продукції	3	А.В. Андрейчинков, О.Н. Андрейчинкова, Г.В. Савицька, Л.Н. Чечевицина
7	Аналіз кредитних ризиків	2	Ф.Ф. Бутинець, А.М. Герасимович, Л.Б. Долінський
8	Аналіз комерційних ризиків	2	М.І. Баканов, Ф.Ф. Бутинець, А.М. Герасимович, А.Д. Шеремет
9	Аналіз ризику та доходності	2	Н.С. Барабаш, Є.Н. Басовська, Л.Є. Басовський, Г.О. Кравченко, Г.В. Митрофанов
10	Аналіз валютних ризиків	2	Ф.Ф. Бутинець, А.М. Герасимович, П.Я. Попович
11	Аналіз банківського ризику	2	Ф.Ф. Бутинець, А.М. Герасимович, М.Р. Ковбасюк
12	Оцінка проєктних ризиків	2	М.М. Білий, Л.А. Головіна, О.А. Жигунова, С.О. Кропельницька, О.І. Мозіль, І.І. Цигилик
13	Аналіз ризиків логістики	1	Г.В. Федорова
14	Аналіз процентного ризику	1	Ф.Ф. Бутинець, А.М. Герасимович
15	Аналіз інноваційних ризиків	1	Є.І. Крилов, І.В. Журавська
16	Оцінка аудиторського ризику	1	Є.П. Кожанова, І.П. Отенко, В.Д. Понікаров, Т.М. Серікова
17	Інші питання	6	В.Р. Банк, С.В. Банк, О.Н. Волкова, А.Ф. Іонова, В.В. Ковалев, М.В. Коростелева, І.С. Меншиков, Н.В. Радионов, С.П. Радионова, Н.Н. Селєзнева, А.В. Тараскіна
Всього		63	

За результатами аналізу економічної навчальної літератури (табл. 5) виявлено, що більшість авторів підручників та навчальних посібників, так як і в інших видах публікацій, розкривають питання аналізу підприємницьких ризиків лише в контексті його окремого виду, що свідчить про відсутність системного підходу до аналізу підприємницького ризику в цілому. Як і в наукових публікаціях найбільша частина досліджень стосується аналізу інвестиційних ризиків. У свою чергу, в 6-ти джерелах (з 63-х) наведені матеріали з аналізу

підприємницьких ризиків, хоча і вони є недостатньо висвітленими. Зокрема у них приділяється увага лише певному колу підприємницьких ризиків, не розглядається облікове забезпечення аналітичного процесу та причинно-наслідкові зв'язки таких ризиків. Всі перераховані недоліки викликають диспропорцію в управлінні підприємницькими ризиками, тим що загальна система управління діяльністю суб'єкта господарювання втрачає зв'язок між своїми складовими підсистемами (системою бухгалтерського обліку, економічного аналізу тощо).

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, огляд та критичний аналіз наукової, періодичної та навчальної літератури надав можливість визначити стан і ступінь досліджень питання аналізу підприємницьких ризиків. На підставі суцільного дослідження публікаційної активності з питань аналізу підприємницьких ризиків можна зробити висновок, що даний напрям дослідження почав цікавити науковців нашої країни та країн колишнього Радянського Союзу з моменту виникнення ринкових умов господарювання в цих державах. Перші наукові публікації з'явилися у 1995 році; перша дисертація з аналізу економічного ризику була захищена в 1996 році. Протягом 1995-2008 рр. на сторінках збірників наукових праць було опубліковано 11 статей і 20 матеріалів конференцій, у періодичних виданнях – 20 публікацій присвячених аналізу ризиків. Аналіз навчальної літератури показав, що питанням комплексного аналізу підприємницьких ризиків присвячено 6 публікацій з 63-х, також виявлено, що всі інші публікації стосувалися лише аналізу конкретного виду підприємницького ризику (найбільш розповсюдженими є дослідження аналізу інвестиційних ризиків).

Систематизація статей, опублікованих у збірниках наукових праць, була проведена за такими критеріями: період публікацій (роки), змістовне наповнення (проблематика), автори, країна. За результатами групування виявлено, що найбільша кількість публікацій припадає на 2000 р. (5 статей), 2005 р. (2 статті та 3 тези), 2006 р. (3 статті та 2 тези). Виходячи з цього, можна стверджувати про зацікавленість науковців, особливо в останні роки, в аналізі підприємницьких ризиків, які виникають в господарській діяльності кожного підприємства в умовах ринкових відносин. Можна також відмітити, що публікації, безпосередньо присвячені аналізу підприємницьких ризиків, належать Ж.Г. Плєскач, Т.А. Веризубовій (Білорусія).

При систематизації статей, опублікованих у періодичних виданнях, за змістовним наповненням, виявлено, що на сьогодні найбільш дослідженими виявилися питання аналізу окремих видів підприємницьких ризиків, що відповідно характеризує дослідження окремих видів підприємницької (господарської діяльності) та не дає можливості повністю проаналізувати всі ризики діяльності суб'єкта господарювання.

Також було виявлено, що залишається недослідженим питання облікового забезпечення процесу аналізу підприємницьких ризиків, оскільки облікова інформація є джерелом, яке забезпечує документальне обґрунтування аналітичних висновків. В свою чергу, систематизовані, згруповані та узагальнені облікові дані отримують економічну інтерпретацію, яка стає значущою та корисною для користувачів. Невирішеність даного питання пов'язана з недостатністю вивчення питання підприємницьких ризиків в бухгалтерському обліку та не усвідомлення значущості дослідження в даному напрямі для цілей управління діяльністю підприємства.

Отже, за результатами проведеного аналізу періодичних видань, дисертацій, монографій, збірників наукових праць та навчальної літератури виокремлено нові перспективні напрями дослідження питань організації та методики аналізу підприємницьких ризиків, що є основою наших подальших досліджень.

Список використаної літератури:

1. Анализ затрат на основе потребительной стоимости (новые методы рационализации). – М.: "Экономика", 1975. – 190 с. 2. Анализ финансовой отчетности: теория, практика и интерпретация: Пер. с англ. / Научн. ред. Перевода чл-корр. РАН И.И. Елисеева. Гл. редактор серии проф. Я.В. Соколов. – М.: Финансы и статистика, 1996. – 624 с. 3. Анализ финансовых отчетов (на основе GAAP): Учебник – М.: ИНФРА-М, 1998. – 448 с. 4. Аналіз діяльності комерційного банку. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів за спеціальністю "Банківський менеджмент" / За ред. проф.

Ф.Ф. Бутиця та проф. А.М. Герасимовича. – Житомир: ПП "Рута", 2001. – 384 с. 5. Басовский Л.Е. Теория экономического анализа: Учебное пособие. – М.: ИНФРА-М, 2003. – 222 с. 6. Бухгалтерский анализ: теория, методология, методики: пособие / Д.А. Панков, Л.С. Воскресенская. – Минск: Элайда, 2008. – 120 с. 7. Бахрушина М.А. Управленческий анализ: учебно-практ. курс/М.А.Вахрушина. – 3-е изд., испр. – М.: ОМЕГА-Л, 2006. – 43 с. 8. Вітлінський В.В., Великоіваненко Г.І. Ризикологія в економіці та підприємстві. Монографія. – К.: КНЕУ, 2004. – 480 с. 9. Вітлінський В.В. Аналіз, оцінка і моделювання економічного ризику. Монографія. – Київ: ДЕМІУР, 1996. – 212 с. 10. Гинзбург А.И. Экономический анализ: Учебник для вузов. 2-е изд., перераб. и доп. – СПб.: Питер, 2008. – 528 с. 11. Дамодаран Асват. Инвестиционная оценка: Инструменты и методы оценки любых активов; Пер. с англ. – 2-е изд., испр. – М.: Альтина Бизнес Букс, 2005. – 1341 с. 12. Корінько М.Д. Контроль та аналіз діяльності суб'єктів господарювання в умовах її диверсифікації: теорія, методологія, організація: Моногр. – К.: ДП "Ін форм.-аналіт. Агентство", 2007. – 429 с. 13. Лахтіюнова Л.А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання: Монографія. – К.: КНЕУ, 2001. – 387 с. 14. Лопатовський В.Г. Особливості застосування методів кількісної оцінки ризиків за сучасних умов господарювання // Науковий журнал. 6. 2005. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. Том 2. Хмельницький 2005. – С. 117-120. 15. Матвійчук А.В. Економічні ризики в інвестиційній діяльності. Монографія – Вінниця: УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2005. – 205 с. 16. Межрыночный технический анализ. – М.: Диаграмма, 1999. – 317 с. 17. Милосердов А.А., Герасимова Е.Б. Анализ рисков инвестиционно-финансовой деятельности: принципы классификации и построения моделей. Тамбов: Изд-во Тамб. гос. техн. ун-та, 2006. – 80 с. 18. Мних Є.В. Економічний аналіз: Підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2003. – 412 с. 19. Мошенський С.З., Олійник О.В. Економічний аналіз: Підручник для студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів. \ За ред. д.е.н., проф., Заслуженого діяча науки і техніки Ф.Ф. Бутиця. – 2-ге вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП "Рута", 2007. – 704 с. 20. Примостка Л.О. Аналіз банківської діяльності: сучасні концепції, методи та моделі: Монографія. – К.: КНЕУ, 2002. – 316 с.

21. Прыкина Л.В. Экономический анализ предприятия: Учебник для вузов. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2006. – 407 с. 22. Савицкая Г.В. Анализ эффективности и рисков предпринимательской деятельности: методологические аспекты. – М.: ИНФРА – М., 2008. – 272 с. 23. Системный анализ для решения деловых и промышленных проблем. Пер. с англ. С.П. Никанорова. М.: “Советское радио”, 1969. – 216 с. 24. Справочник по ценным бумагам с фиксированной процентной ставкой, 7-е изд., том. 2. Оценка, анализ и управление.: Пер. с англ. – М.: ООО “И.Д. Вильямс”, 2008. – 896 с. 25. Стратегія конкуренції. Методика аналізу галузей і діяльності конкурентів / Пер. з англ. Олійник А., Сільський Р. – К.: Основи, 1997. – 390 с. 26. Технический анализ / М. Кан. – СПб.: Питер, 2005. – 282 с. 27. Финансовый анализ: инструменты для принятия бизнес-решений.: Пер. с англ. – 8-е изд. – М.: ООО “И.Д. Вильямс”, 2007. – 464 с. 28. Экономический анализ инвестиционных проектов / Пер. с англ. Под ред. Л.П. Белых. – М.: Банки и биржи, ЮНИТИ, 1997. – 631 с.

ВИГІВСЬКА Ірина Миколаївна – аспірант кафедри бухгалтерського обліку і контролю Житомирського державного технологічного університету

Наукові інтереси:

– ризики в бухгалтерському обліку;
– інформаційні системи та технології в бухгалтерському обліку, аналізі й аудиті